

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Bod č. 18 – Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Patricka Linharta na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov a zákon č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov (tlač 1343)

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie ako poslanecký návrh

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrhom zákona sa umožní dosahovanie verejného záujmu, ktorým je potravinová bezpečnosť a zároveň znižovanie emisií CO₂. Návrh zákona sám síce nemá priamy vplyv na uvedené javy, avšak umožňuje na báze podnikateľského združovania sa vytváranie krátkeho odbytového reťazca zloženého s veľmi malého počtu stupňov výroby, spracovania a dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov. Tento spôsob dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov umožňuje zachovať relatívne nízku cenu dodávaných tovarov, stabilizáciu výrobnosppracovateľsko-dodávateľských vzťahov a skracovať v tomto vzťahu tzv. uhlíkovú stopu; jedným z cieľov tohto združovania bude aj zabezpečovanie odbytu nepotravinárskej biomasy a biologicky rozložiteľného odpadu.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.01.2024

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh zákona má za cieľ podporiť vytváranie krátkeho odbytového reťazca zloženého s veľmi malého počtu stupňov výroby, spracovania a dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov. **Vzhľadom na viaceré závažné nedostatky predloženého návrhu, ktoré sú uvedené nižšie, navrhujeme daný návrh stiahnuť z legislatívneho procesu.** Navrhujeme, aby k danej problematike prebehla odborná diskusia tak, ako bola avizovaná ministrom pôdohospodárstva s hľadáním vhodného spôsobu podpory dodávania lokálnych výrobkov do zariadení spoločného stravovania, ktorý bude v súlade s princípmi právneho štátu a jednotného európskeho trhu a až následne pripraviť legislatívny rámec takéhoto návrhu

RÚZ neodporúča návrh na ďalšie konanie a navrhuje jeho stiahnutie z legislatívneho procesu

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

RÚZ v texte nižšie upozorňuje na nedostatky súvisiace so základnými pojmami a cieľmi, s ktorými predložený návrh operuje

Krátky odbytový reťazec

Návrh zákona v úvodných ustanoveniach vymedzuje pojem krátkeho odbytového reťazca. Krátkym odbytovým reťazcom sa bude rozumieť dodávanie poľnohospodárskych výrobkov a potravín od prvovýrobcu, výrobcu potravín alebo spracovateľa konečnému spotrebiteľovi.

• Je otázne, prečo navrhovateľ zahrnul do dodávok konečnému spotrebiteľovi aj poľnohospodárske výrobky, medzi ktoré patrí okrem iného aj osivo, konope a ľan, tabak, či etylalkohol poľnohospodárskeho pôvodu. Výrobky určené na ľudskú spotrebu sú definované v nariadení o všeobecnom potravinovom práve ako potraviny.

- Navrhovateľ priamo v definícii neuvádza, že tieto výrobky je možné dodať aj do iných prevádzok, napríklad maloobchodu alebo do zariadení spoločného stravovania. V druhej časti definície síce uvádza, že pri dodávke do prevádzok spoločného stravovania môže byť v reťazci najviac dva stupne spracovania, tento dodatok však zariadenia spoločného stravovania do definície krátkeho odbytového reťazca nezaraďuje.
- Ďalším nedostatkom je rovnako použitie pojmu „prevádzka spoločného stravovania“. Navrhovateľ by mal použiť správne výraz „zariadenie spoločného stravovania“, nakoľko toto je definované v zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia.

Odbytové združovanie

Nová právna úprava bude regulovať združovanie právnických a fyzických osôb-podnikateľov pôsobiacich v poľnohospodárstve alebo potravinárstve do združení krátkeho odbytového reťazca (ďalej len „odbytové združenie“). Účelom odbytových združení bude zabezpečovanie odbytu poľnohospodárskych produktov a potravín od prvovýrobcov a výrobcov potravín, odberu a spracovania bioodpadu a nepotravinárskej bioprodukcii, zachovania a zvyšovania kvality a trvanlivosti poľnohospodárskych produktov a potravín a distribúcie poľnohospodárskych produktov a potravín od prvovýrobcov a výrobcov potravín v krátkom odbytovom reťazci. Členom združenia bude môcť byť aj osoba, ktorá nepôsobí v týchto oblastiach, avšak môže prispieť k efektívnejšiemu dosiahnutiu cieľov. Návrh zákona vylučuje odbytové združenia zo spoločnej organizácie trhu Európskej únie a možnosť čerpania podpory z jej prostriedkov.

- Navrhovateľ v návrhu právneho predpisu zavádza terminologický pojem „odbytové združenie“, pričom neodkazuje na žiadny právny predpis. Je preto dôvodné sa domnievať, z hľadiska dodržiavania pravidiel terminologickej jednotnosti právnych predpisov, že pôjde o združenia založené podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, alebo o záujmové združenia právnických osôb založené podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník. Navrhovateľ neodôvodňuje, prečo považuje združenie za najvhodnejšiu právnu formu združovania sa dodávateľov potravín. Európska právna úprava spoločnej organizácie trhov s poľnohospodárskymi výrobkami používa širší pojem „organizácia výrobcov“ a necháva na samotné podniky, aby si právnu formu zvolili sami.
- Zvolená právna forma združení nie je vhodná na činnosti opísané v návrhu zákona, podľa stanovených cieľov budú naplnené podmienky vykonávania sústavnej činnosti za účelom dosiahnutia zisku, čo je podnikaním podľa živnostenského zákona, pričom pri združeniach je síce podnikanie možné, ale len ako doplnková (a nie hlavná) činnosť a nemala by byť využívaná na skryté podnikanie. Pritom aj v rámci obchodných spoločností môže medzi zakladateľmi dôjsť k dohode, že generovaný zisk nebude vyplácaný spoločníkom, ale použitý na ďalší rozvoj spoločnosti.
- V rámci rozbehnutia činností odbytového združenia sa budú vyžadovať od zakladateľov značné investičné náklady, právna úprava združení však nerieši problematiku vyrovnacieho podielu zakladateľa v prípade jeho odchodu.
- Rovnako je otázna ochrana tretích osôb – najmä veriteľov, ktorá je pri obchodných spoločnostiach podrobne upravená.
- Mnohé vymedzené povinnosti odbytového združenia vyplývajú z právnych predpisov, ako napríklad povinnosť zaplatiť kúpnu cenu, umiestňovať na trh bezpečné potraviny, či poskytovať súčinnosť kontrolným orgánom.
- Návrh zákona výslovne vylučuje odbytové združenia z pôsobnosti nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007. Uvedená skutočnosť je podľa nášho názoru v rozpore s právom Európskej únie, nakoľko spoločná poľnohospodárska politika patrí medzi delené právomoci EÚ čo znamená, že členský štát je oprávnený prijať národnú legislatívu len v oblastiach, ktoré nie sú upravené právom EÚ.
- Vylúčenie z pôsobnosti nariadenia č. 1308/2013 je na škodu samotných združení, nakoľko zákon im stanovuje povinnosť uskutočňovať propagáciu svojich výrobkov, na druhej strane im zabraňuje žiadať o grant na propagáciu, na ktoré Európska únia ročne alokuje skoro 200 miliónov eur.
- Rovnako je potom otázna pri vylúčení pôsobnosti európskeho nariadenia aj ochrana hospodárskej súťaže, pričom len organizácie uznané podľa nariadenia 1308/2013 majú výnimky z práva hospodárskej súťaže ohľadom

možnosti vyjednávania cien. V rámci platnej judikatúry – prípad Čakanka Súdny dvor EU vyslovil záver, že výnimka z článku 101 ZFEU sa vzťahuje len na uznané organizácie podľa nariadenia 1308/2013.

- Je teda potrebné upozorniť, že pokiaľ poruší pravidlá hospodárskej súťaže združenie, môže Protimonopolný úrad Slovenskej republiky uložiť tomuto združeniu podľa slovenského zákona o ochrane hospodárskej súťaže pokutu až do výšky 10% obratu všetkých členov zúčastnených na dohode obmedzujúcej súťaž.

Sústavy dodávania

Návrh uvádza, že Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR zaradí odbytové združenie do sústavy dodávania na základe žiadosti, ak splní dané podmienky.

- V návrhu nie je nikde uvedená definícia pojmu „sústava dodávania“;
- Skutočnosť, že „Na zaradenie odbytového združenia do sústavy dodávania nie je právny nárok. Na vedenie registra odbytových združení a zaradenie odbytového združenia do sústavy dodávania sa nevzťahuje správny poriadok.“ vytvára právnu neistotu a možnosť ministerstva svojoľne rozhodovať, ktoré združenia budú zaradené do sústavy dodávania.
- Vytváranie sústav dodávania zasahuje umelo do konkurenčného prostredia bez stanovenia jednoznačných podmienok pôsobenia takejto sústavy.

Zdroj: RÚZ